

Az SZTE Kutatóegyetemi Kiválósági Központ tudásbázisának
kiszélesítése és hosszú távú szakmai fenntarthatóságának megalapozása
a kiváló tudományos utánpótlás biztosításával”

Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszéki Tudományos Diákköri Tanács Kutatásmódszertan alaismeretek kurzus Szeged, 2012. 06.08.

Kocsis-Nagy Zsolt
zsolt.kocsis@ksh.hu

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 projekt

A számítógépek hatása

Mindenekelőtt felgyorsította és egyszerűbbé tette a kutatási folyamatokat

- Korábban elképzelhetetlen adattömeg lett kezelhető és elemezhető
- Felgyorsult a kommunikáció (Internet) és az anyagok átadása
- Az ellenőrzés és a nyilvántartások vezetése egyszerűbb lett

Jobban interpretálhatóvá tette az eredményeket

- Ma már a felgyorsult tempó miatt nincs idő a hosszú anyagok elolvasására – ezért könnyen átlátható interpretációra van szükség
- Felgyorsult a kommunikáció (Internet) és az anyagok átadása

Újrastrukturálódtak a szakmai kompetenciák

- Racionalizálódott az elemzés, már nem csak a felkent specialisták képesek elvégezni ezek a feladatokat
- Lehetővé váltak minden eddiginél szofisztikáltabb elemzési lehetőségek

Az online kutatás fajtái

- Kérdőíves
- Online kvalitatív: kikérdezés vagy megfigyelés
- Szoftveres műszerekkel végzett adatgyűjtés

Online kérdőíves kutatások előnyei

- Költséghatékonyság
- Gyorsaság és rugalmasság
- Összetettebb kérdőívstruktúra
- A kérdezőbiztos hiánya
- A célcsoport, a téma és az internet kapcsolata

Az online kérdőíves kutatás fajtái

- Banneres avagy nyitott kutatás
- Banneres kutatás profiknak: river sampling
- Címlistás kutatás
- Paneles kutatás

Mikor csinálhatunk online kérdőíves kutatást?

- A célcsoport az interneten elérhető
- A célcsoport megtalálható a panelban és a panel kapacitása elegendő a megfelelő számú kitöltő eléréséhez
- Nincs szükség a teljes lakosságot reprezentáló országos reprezentatív mintára
- A témára nincs szignifikáns hatással az internet használata
- A kérdőív nem hosszabb mint 20-30 perc

Tartalomelemzés

- Tartalomelemzésnek nevezzük azt a kutatási eljárást, amely segítségével a szövegadatokból, olyan következtetések vonhatók le, amelyek a közleményekben nyíltan nincsenek kimondva, de a szöveg szerkezetéből, az elemek együttes előfordulásából és azok törvényszerűen visszatérő sajátosságaiból kiolvashatók.
- A tartalomelemzés tudatos, módszeres formája mellett mindenki végez ösztönös tartalomelemzést, amikor újságot olvas, tévét néz, vagy rádiót hallgat, a másik ember közléseit hallgatja, és közben a közlések értelmét kategóriákba rendezi. Az ösztönös tartalomelemzés igazi kvalitatív elemzés, minthogy a közölt tartalmak látens szintjét, mélyrétegét próbálja megragadni.

Mikor használjunk tartalomelemzést?

- Ha a tanulmányozni szeretnénk valamely összetett jelenséget.
- Ha még keveset tudunk a jelenségről, nehezen tudjuk elméleti háttérhez illeszteni.
- Ha nehezen számszerűsíthető elemzési anyagot kívánunk értelmezni, mint pl. interjúk, naplók, filmek, regények, dialógusok...
- Ha a kutatási kérdés a nyelvre vagy a nyelv komplex használatára vonatkozik.

Elmélet és racionalizáció

- A tartalomelemzés első lépése, hasonlóan a kvantitatív technikákhoz, a kutatási probléma megfogalmazása.
- Ebben a szakaszban szükség van a könyvtár és a szakirodalom használatára, hogy tisztán megfogalmazható legyen a kutatási kérdés és hipotézis
- Ha van, akkor első lépésként érdemes összegyűjteni a szakirodalmi példákat, mert ez további ötleteket adhat a kutatásnak, vagy a saját módszer kialakítását jelentsen megkönnyítheti, esetleg teljes kódolási struktúrák átvételére is lehetőséget teremt.

Szöveg kiválasztása

A szöveg kiválasztása kétféleképpen történhet, vagy egy saját vizsgálat keretében gyűjtött anyag pl. interjú (strukturált, félig strukturált), vizsgálati személyektől származó beszámolók, naplóvezetés, stb., vagy meglévő szövegek (újságcikkek, naplók, novellák, chat, blog stb.) elemzésre történő kiválogatása a hipotézisnek megfelelően.

Saját anyag

- Előnye:

a feltételezett hipotézisnek megfelelően célzott, viszonylag könnyen kezelhető terjedelmű szöveg

- Hátránya:

az anyaggyűjtés időigényes

Meglévő szövegek

Előnye:

- nem kell az anyaggyűjtéssel vesződni,
- könnyen válogatható nagy mennyiségű szöveg,
- ha az előzetes vizsgálatok szerint a szöveg nem alkalmas elemzésre, akkor másik választható.

– Hátránya:

- nem biztos, hogy a kutatási kérdésnek megfelel a szöveg.
- a nagy mennyiségű szövegnél nehéz kiválasztani a vizsgálatra alkalmas szövegből egy reprezentatív mintát.

Átírás

Ha videó- vagy hangfelvételt a tartalomelemzés alapja, akkor a könnyebb kezelhetőség és elemezhetőség miatt át kell írni szövegformába.

- Az átírás alapvető szabálya a szóról szóra történ átírás, a töltelékszavakkal és egyéb nem verbális jelekkel együtt, pl. nevetés, sóhaj stb.
- Az átírás attól is függ, hogy milyen típusú elemzést szeretnénk a szövegen végrehajtani, vannak olyan eljárások, mint a diskurzuselemzés, amely ragaszkodik a nagyon részletes átíráshoz, és a kontextus pontos leírásához, míg a fenomenológiai elemzésnél nem kell ilyen aprólékosan átírni a hanganyagot.

Mintavétel a tartalomelemzésben

- Véletlen mintavétel
- Szisztematikus mintavétel (egy lista minden n -edik egységét beválasztjuk a mintába)
- Rétegzett minták (szegmentációs kritériumoknak megfelelő mintavétel)
- Klaszteres mintavétel (ha a tévé tartalmainak hatását vizsgáljuk, mintát vehetünk a sűrűn tévézők és az alig tévézők csoportjából)
- Változó valószínűségű mintavétel (a mintába való bekerülés valószínűségét minden egység számára előzetesen megállapított kritérium szabja meg)

Kódolás

- Először a szöveget szemantikailag leírjuk, a vizsgálat jelen fázisában ez egy durva nagyléptékű folyamat, ami arra szolgál, hogy a tényleges elemzéshez használt kódokat, elemzési egységeket alakítsuk ki.
- A leíró kódolást további kódolási szintek követhetik, a szövegünknek egyre átfogóbb kategóriákat adunk, és közelítünk a vizsgálandó változókhoz.
 - Ez a folyamat általában még két további kódolási szintet jelenthet. De, ha az első (második) szintű leírás, kategorizáció már elég informatív és alkalmas a kódok egyértelmű kialakításához, akkor elég egy szinten leírni a szöveget
- A harmadik szintet elérve gyakorlatilag már kódolásra alkalmas kategóriákat kapunk. Ilyenkor a kapott kategóriákat összesíteni kell, majd a hipotézisnek és a mérni kívánt változóknak megfelelően egységes kategóriákat kialakítani

Kutatásmódszertani dilemmák

- Milyen témát válasszunk?
- Mennyiségi vagy minőségi kutatást végezzünk?
- Be kell-e tartanunk a kutatási folyamat algoritmusát?
- Kombinálhatók-e a módszerek?
- Hogyan válasszuk ki a mintát?
- Hogyan értelmezzük az eredményeket?

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!